

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH240024

NAZWA
OBSZARU Stawiska

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH240024	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Stawiska

1.4. Data opracowania 2008-09	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2023-09
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 3 sierpnia 2023 r. w spr. soo Stawiska (PLH240024)

Wyjaśnienia:	Korekta granic - 02.2023 r.
--------------	-----------------------------

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
18.7494

Szerokość geograficzna
51.0459

2.2. Powierzchnia [ha]:
6.3

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL22

Śląskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
91E0			1.31		G	D			
91F0			4.99		G	B	C	C	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki				Populacja na obszarze				Ocena obszaru	
		Nazwa					Jakość		

Grupa	Kod	naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
I	1088	Cerambyx cerdo			p	2	4	trees	V	M	D			
I	1084	Osmoderma eremita			p	22	27	trees	R	M	C	B	C	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N10	0.98
N12	99.02
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar położony jest w północno-zachodniej części województwa śląskiego, w gminie Lipie, w miejscowości Parzymiechy, przy drodze prowadzącej do miejscowości Grabarze. Jest to niewielki kompleks leśny, obejmujący grąd niski i zbiorowiska łęgowe, w znacznej części podmokły. Przez środek przepływa niewielki ciek wodny. Kompleks ten stanowi również rezerwat przyrody „Stawiska”. W obszarze zidentyfikowano około 85 pomnikowych dębów szypułkowych o obwodach pni od 380 cm do 674 cm i wieku około 200 do 500 lat.

4.2. Jakość i znaczenie

Przedmiotami ochrony obszaru Stawiska jest siedlisko przyrodnicze: 91F0, a także pachnica dębowa 1084.

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum)

Dominujący w obszarze podtyp siedliska: 91F0-2 łęg wiązowo-jesionowy śledziennicowy (=Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum)

Powierzchnia względna: C (2 % $\geq$ p > 0 %)

Powierzchnia siedliska to 4,99 ha, co stanowi 0,017% z raportowanej dla Polski powierzchni siedliska 91F0, wynoszącej 300 km² (w całości w regionie kontynentalnym).

Reprezentatywność: B (dobra)

W stosunku do typowego dla siedliska 91F0, drzewostan jest zubożony w gatunki – występuje jedynie dąb szypułkowy, brak jest jesionu wyniosłego i wiązów. Jest to jednak sytuacja częsta w drzewostanach

przekształconych przez człowieka. Podszyt jest bogaty w gatunki i silnie rozwinięty, co jest typowe dla siedliska. Runo cechuje się zubożonym składem gatunkowym i niezbyt dużym pokryciem (większym wiosną podczas rozwoju geofitów).

Stan zachowania: C (średni lub zdegradowany), w tym: Stopień zachowania struktury: III (średnio zachowana lub częściowo zdegradowana). Ciek sąsiadujący z płatem siedliska jest silnie przekształcony, czego skutkiem jest częściowe przesuszenie. Efektem tego jest z kolei m.in. ekspansja jeżyny gruczołowej, lokalnie dominującej runo. Przejawy grądowienia są jednak nieznaczne. W płacie siedliska występuje kilka gatunków roślin inwazyjnych, z których szczególnie czeremcha amerykańska cechuje się znacznym pokryciem w podszycie i dolnej warstwie drzewostanu, a także licznie obsiewa się w runie. Ogranicza to możliwości wzrostu rodzimych gatunków, w tym typowych dla siedliska. Stopień zachowania funkcji: III (średnie lub niekorzystne perspektywy).

W związku z utrzymującymi się okresami suchymi, prawdopodobne jest utrzymanie się przesuszenia płatów siedliska, a nawet jego intensyfikacja. Wiązać się z tym może nasilenie procesów grądowienia, aż do lokalnej przemiany w grądy (jednak w bardzo odległej perspektywie czasowej).

Gatunki inwazyjne są dobrze zaaklimatyzowane w obszarze i przy braku działań ochronnych będą utrzymywać się i rozprzestrzeniać w jego granicach. Procesy te będą skutkować pogarszaniem się stanu siedliska, jednak nie stanowią obecnie zagrożenia dla jego przetrwania.

Możliwości odtworzenia: II – możliwe przy średnim nakładzie środków. Możliwe jest poprawienie wilgotności podłoża przez budowę zastawki. Stosunkowo łatwe w realizacji jest też zmniejszenie pokrycia czeremchy amerykańskiej. Całkowita eliminacja gatunków inwazyjnych lub nawet zredukowanie ich pokrycia do nieistotnego poziomu nie jest jednak możliwe. Brak możliwości przeciwdziałania istotnym zagrożeniom związanym z postępującą suszą. Zgodnie z zasadami oceniania, w przypadku oceny III stopnia zachowania struktury oraz stopnia zachowania funkcji, stan zachowania przyjmuje wartość C niezależnie od możliwości odtworzenia.

Ocena ogólna (ranga w obszarze): C (znacząca)

Płaty siedliska w obszarze są stosunkowo reprezentatywne dla podtypu siedliska – szczególnie reprezentatywny jest silny rozwój podszytu oraz jego bogactwo w gatunki, w tym typowe. Płat jest jednak przesuszony i w dużym stopniu opanowany przez gatunki inwazyjne. Jego stan będzie się też prawdopodobnie pogarszał w przyszłości. Istnieje możliwość podjęcia skutecznych działań ochronnych, jednak ich efektywność nie będzie pełna.

1084 Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*

Na terenie obszaru Natura 2000 Stawiska występuje populacja pachnicy dębowej tj. chronionego gatunku chrząszcza saproksylicznego. Zgodnie z aktualną wiedzą przyrodniczą, populacje tego gatunku są osiadłe na terenie występowania. Podczas prac prowadzonych w 2022 r. określono, że z całą pewnością pachnica dębowa występuje w obiekcie na terenie wydzieleni leśnych o numerach 238f i 238c Leśnictwa Wapiennik w Nadleśnictwie Kłobuck (w tych wydzieleniach obserwowano chrząszcze lub ślady ich obecności). Z uwagi na biologię chrząszcza (możliwą dyspersję) oraz charakter drzewostanu należy uznać, że potencjalnie występuje on również w wydzieleniu 238d.

Z uwagi na charakterystyczną biologię gatunku jako minimalną populację podano liczbę zasiedlonych drzew na powierzchni monitoringowej (wydzielenie 238f), w których stwierdzono pachnicę dębową, zaś jako maksymalną liczbę drzew zasiedlonych w całym obiekcie.

Ze względu na rozproszenie występowania zależne od występowania dogodnych mikrosiedlisk (pojedynczych wypróchniałych drzew) kategorię liczebności pachnicy dębowej w obszarze Natura 2000 Stawiska opisano jako R – gatunek rzadki.

Ocenę populacji gatunku w obszarze przyjęto na poziomie C ponieważ z całą pewnością stanowi ona przedział od 0% do 2% populacji krajowej (nie więcej).

Stan zachowania populacji pachnicy dębowej oceniono na pośrednim (B-dobrym) poziomie ponieważ, zachowanie struktury drzewostanu (cech siedliska gatunku) świadczy o tym, że populacja znajduje się w przedziale dobrych warunków dla obecności i rozwoju.

Czynnikami niepozwalającymi przyznać najwyższej oceny jest miejscami nadmierne zwarcie i sędziwy wiek drzewostanów. Sposób ochrony populacji (rezerwat przyrody) gwarantuje jednak istnienie ciągłości populacji.

Izolację populacji oceniono na poziomie C

Ocena ogólna na poziomie B – dobrym; wynika z dobrej oceny stanu siedliska pachnicy w obszarze wynikającej wprost ze stanu zachowania populacji oraz dodatkowych czynników, do których należą brak działalności człowieka w obszarze występowania gatunku (rezerwat przyrody), a także jednolita własność

gruntów stanowiących siedlisko gatunku (PGL LP Nadleśnictwo Kłobuck).

Ponadto na terenie obszaru stwierdzono występowanie siedliska 91E0 oraz kozioroga dębosza.

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnetum glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

Dominujący w obszarze podtyp siedliska: *91E0-3 Niżowy łęg olszowo-jesionowy *Fraxino-Alnetum*
Powierzchnia względna: C ($2\% \geq p > 0\%$). Powierzchnia siedliska to 1,31 ha, co stanowi 0,001 % z raportowanej dla Polski powierzchni siedliska 91E0, wynoszącej 1068 km² (w tym 1025 km² w regionie kontynentalnym).

Reprezentatywność: D (nieznacząca)

Siedlisko wykształcone na niezbyt dużej powierzchni, dodatkowo przeciętej uregulowanym korytem cieku, w którego obrębie brak runa typowego dla siedliska. Cechuje się stosunkowo młodym drzewostanem złożonym z typowej dla siedliska olszy czarnej.

W podszycie i niższej warstwie drzewostanu licznie typowa dla siedliska czeremcha zwyczajna, bardzo duży udział mają jednak również obce gatunki inwazyjne. Runo generalnie niezbyt dobrze rozwinięte w związku z silnym rozwojem podszytu i małą dostępnością światła. W lukach duży udział gatunków ekspansywnych.

1088 Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*

Na terenie obszaru Natura 2000 Stawiska stwierdzono występowanie nielicznej populacji kozioroga dębosza tj. chronionego gatunku chrząszcza związanego z sędziwymi dębami. Zgodnie z aktualną wiedzą przyrodniczą, populacje tego gatunku są osiadłe na terenie występowania. Kategorię populacji gatunku w obszarze przyjęto na poziomie P (obecne), ponieważ odszukano 4 drzewa zasiedlone, w tym tylko dwa o znacznym zasiedleniu. Jako minimalną liczbę drzew uznano te okazy, pod którymi stwierdzono w bieżącym roku szczątki imago gatunku.

Drzewa te z całą pewnością są aktualnymi mikrosiedliskami kozioroga, który dokonując cyklicznego rozwoju gwarantuje ciągłość populacji. Pozostałe dwa drzewa jako posiadające tylko ślady żerowania larw (brunatne trocinki) być może nie były w 2022 roku miejscem rójki imago gatunku.

Na tej podstawie ocenę populacji gatunku przyjęto na poziomie D, ponieważ wielkość ta jest z całą pewnością na poziomie poniżej 0,5% populacji krajowej, tak więc gatunek nie może zostać zakwalifikowany jako przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000.

Z uwagi na dużą bazę pokarmową w obszarze (dużą liczbę tzw. senilnych dębów) populacja kozioroga dębosza może ulec powiększeniu w kolejnych latach. Z uwagi na ocenę populacji na poziomie D nie dokonano oceny pozostałych parametrów.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	B02.04		i
L	F03.02.01		i
H	E03.04		b
H	I01		b
H	I02		b
M	J02.03		i
M	M01.02		o
Oddziaływania pozytywne			
	Działania,	Zanieczyszczenie	Wewnętrzne

Poziom	zarządzanie	(opcjonalnie)	/
[kod]	[kod]	[kod]	zewnętrzne
			[i o b]

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,
O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]
Publiczna	Krajowa/federalna
	Kraj
	związkowy/województwo
	Lokalna/gminna
	Inna publiczna
Własność łączna lub współwłasność	
Prywatna	
Nieznana	
Suma	

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Królik 2008, Raport z weryfikacji kompletności sieci Natura 2000 w województwie śląskim w zakresie gatunku pachnica dębowa (kod: 9170) 2. Kulpiński K., Tyc A., Biwo T. 2022 Monitoring przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Stawiska 3. Notatka służbowa RDOŚ Katowice z wizji terenowej obszaru Natura 2000 Stawiska PLH240024 i rezerwatu przyrody Stawiska z 15.09.2020 r. 4. Projekt Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Kłobuck na okres od 1 stycznia 2019r. do 31 grudnia 2028 r. według stanu na 1 stycznia 2019 r. (opisy taksacyjne, POP)

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	100.0				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Stawiska	*	100.0

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach
Adres:	Polska Plac Grunwaldzki 8-10 40-127 Katowice
Adres e-mail:	sekretariat@katowice.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 7 marca 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Stawiska” Link: http://dzienniki.slask.eu/#!/legalact/2019/2052/
☐ Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐ Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH240024

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--